

Aan de colleges van burgemeester en wethouders.

Geachte College,

Wij vragen uw aandacht voor het volgende: door de ontwikkeling van de veiligheidsregio en het daarmee gepaard gaande voornemen tot regionaliseren van de gemeentelijke brandweren, dreigt het belang van de lokale inbedding van veiligheid in bredere zin - en specifiek van de lokale brandweezorg, in het geding te komen. Daarom hebben wij de **Visiegroep Veiligheid Lokaal** opgericht.

De leden van de Visiegroep, in hun dagelijks beroep werkzaam binnen het beleidsveld van de openbare orde en veiligheid in gemeentelijke organisaties, vroegen in 2004, 2005 en 2006 aandacht voor een effectieve uitwerking van de lokale inbedding en de professionalisering van de brandweer binnen deze gemeenten. Een en ander in aansluiting op de in 2005 door de Tweede Kamer aangenomen moties "Cornielje" en "Slob". Als krachtige afsluiting van onze activiteiten hebben wij eind 2006 een essay geschreven getiteld: "Een vurig pleidooi". Wij veroorloven ons een korte uiteenzetting als introductie bij de publicatie.

Het essay gaat over de veiligheidsregio en de regionalisering van de gemeentelijke brandweren. Over de verbetering van grootschalig optreden (**maximaal 4%** van ons werk) die de lokale professionele brandweezorg (**minimaal 96%** van ons werk) meezuigt. Lokale veiligheidszorg wordt door elkaar gehaald met grootschalig optreden in het kader van rampen, crises en terreur. Kennelijk vinden sommigen dat de verbetering van de rampenbestrijding en crisisbeheersing geen vorm kan krijgen zonder een geregionaliseerde brandweer. Een uiterst discutabele benadering, volgens ons.

Beheer op afstand met afgeleid en gedeeld gezag wordt als vervanging geïntroduceerd. De directe gemeentelijke aansturing van de lokale brandveiligheidszorg wordt vervangen door regionale colleges en verantwoording op afstand. Uitbedden en terugdetacheren, of dat nu alleen met uw commandant plaatsvindt of met de gehele lokale brandweezorg inclusief uw brandweervrijwilligers, de 'loyaliteiten' komen bij de regionale brandweercommandanten te liggen en de broodnodige betrokkenheid zal sterk verminderen.

Wij achten de regionalisering van de gemeentelijke brandweren volstrekt onnodig én contraproductief. Sinds 2001 hebben gemeenten uit eigen middelen, vaak ten koste van reserves en andere beleidsterreinen, meer dan 1 miljard besteed aan de professionalisering van hun brandweerkorpsen¹ zonder hiervoor één euro van het Rijk te krijgen. Vervolgens zal, volgens de Raad voor financiële verhoudingen², de voorgenomen regionalisering nog eens gepaard gaan met hoge frictie- en reorganisatiekosten. Ook spreekt de Raad over verdere uitholling van de lokale democratie en het ontbreken van politieke afstemming met andere beleidsterreinen alsmede afnemende betrokkenheid.

In het huidige regeerakkoord is gesteld dat de wettelijke verplichting voor lokale brandweerkorpsen om te regionaliseren, moet komen te vervallen. Gemeenten zijn nu zelf aan zet. Zij kunnen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bepalen hoe gemeentelijke en intergemeentelijke veiligheid het beste vorm geven. Ons essay probeert daarbij te helpen. Het biedt een overzicht van de huidige ontwikkelingen, laat de achterliggende visies zien, reikt argumenten aan voor een stevig politiek lokaal debat en ... voor verdere professionalisering van lokale brandweerkorpsen én veiligheidsregio.

Wij willen met onze publicatie ook uw aandacht vragen voor een sluipende ontwikkeling waar de plannen voor regionalisering van gemeentelijke brandweren slechts een symptoom van zijn. Immers ... het gaat ook over onttrekking van veiligheid in bredere zin aan het lokale bestuur en de lokale democratie. De achterliggende implicatie is dat de schaal van het openbare bestuur niet meer passend zou zijn voor de schaal van de maatschappelijke problemen³! Gemeenten kunnen het kennelijk niet meer aan. De introductie van het begrip "regionale veiligheid" doet ernstig vermoeden dat het lokale integrale veiligheidsbeleid daaraan ondergeschikt gemaakt gaat worden. Het zou, althans zo menen wij, andersom moeten zijn. Namelijk een uitwerking van het gemeentelijke overstijgende in een gezamenlijk gedragen regionaal beleid. Als basis daarvoor is een lokaal integraal veiligheidsbeleid onmisbaar. Natuurlijk moet vervolgens voorkomen worden dat ieder voor zich weer het wiel uitvindt. En ... natuurlijk is intergemeentelijke samenwerking tegen grootschalige crises een vereiste.

Wat, als straks regionale veiligheidsregio's, aangestuurd door directeuren veiligheidsregio's met verregaande bevoegdheden in het lokale bestuur, aangestuurd door het ministerie van BZK (of Veiligheid), als een 4de bestuurslaag voor veiligheid de dienst gaan uitmaken⁴? Verdampst dan niet elke betrokkenheid op lokaal niveau? Hoe wordt dan lokale verantwoordelijkheid waargemaakt? Hoe bureaucratisering (afstand van 'de klant')

¹ Centrum Beleidsadviserend Onderzoek, "Openbare Orde en Veiligheid: uitgavenontwikkeling 2001-2005, Deelrapport 584005-17", Amsterdam, 27 september 2006.

² Raad voor financiële verhoudingen, "Advies bekostigingswijze veiligheidsregio", Den Haag, 31 oktober 2006.

³ J. Don Berghuijs, "Van Rood of voor Paars; op weg naar het veiligheidsbestel in 2015", Nederlandse Vereniging voor Brandweer en Rampenbestrijding, Arnhem, 2006.

⁴ Eelco Brinkman in interview: "...: terug naar twee lagen, waarbij alleen het Rijk en de veiligheidsregio aan zet zijn, ..., Nieuwsbrief Crisisbeheersing, Den Haag, November 2006, pagina 39.

voorkomen⁵? De plannen voor de regionalisering van de gemeentelijke brandwerven monden uit in dit grotere kader: een centrale sturing op lokale veiligheid losgeweekt van de directe invloed van ons staatsbestel.

Professor Douwe Jan Elzinga⁶, hoogleraar Staatsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen, is kristalhelder in zijn kritiek. Hij stelt, dat hier alleen doelmatigheidsoverwegingen overheersen en die zijn opgelegd vanuit een eenzijdige technocratische benadering. Het zal leiden tot verzelfstandiging, naar analogie van het politiebestedel, en het verdwijnen van deze functie uit het lokale bestel. Merkwaaardige figuren zoals regionale colleges zullen dan gaan over gemeentelijke veiligheid. Uiteindelijk krijgt de veiligheidsregio doorzettingsmacht binnen het gemeentelijke bestel. Elzinga pleit voor bedenken en uitvoeren van het integrale veiligheidsbeleid in politiek en bestuurlijk levende gemeenschappen. Hij verwerpt de ondemocratische regionale constructies met een sterk technocratische inslag.

In recente berichten in de media en in het VNG-blad van 4 mei 2007⁷ stelt de Minister van BZK dat de brandweercommandanten en burgemeesters die zich tegen 'opgelegde regionalisering' verweren, geen deel van hun zelfstandigheid willen inleveren. In andere woorden: bang voor verlies van macht en verlies van het laatste speeltje (politie ook al kwijtgeraakt). Er wordt een karikatuur neergezet van de pleiters voor lokale veiligheid "die tegen elke verandering zouden zijn". Wij willen ons niet laten uitlokken tot eenzelfde gemakkelijke retoriek. Ons essay toont met enige diepgang aan dat verbeteringen op het brede terrein van de veiligheid juist binnen de lokale democratie en het lokale bestuur effectief gestalte gegeven kunnen worden. En dat beter en goedkoper dan in een opgeschaalde regionale 'autocratie' zonder directe politieke legitimatie.

Het is discutabel dat het Ministerie van BZK blijft doorgaan met het subsidiëren van eenzijdige informatie die bestuurders moet overtuigen dat structuur belangrijker is dan inhoud. En dat regionale veiligheid belangrijker is dan lokale veiligheid. Dit klemmt temeer aangezien een analoge redenering geldt voor andere gemeentelijke beleidsterreinen zoals bouw & woningtoezicht, milieu en Ruimtelijke ordening (VROM). Waarom zou je die terreinen ook niet in regionale organisaties onderbrengen? Is het uitplaatsen van veiligheid niet sturen naar een nieuwe ronde herindelingen?

Overigens vragen wij met ons essay niet om een terugzetten van de klok. Integendeel, wij pleiten voor een stevige kwaliteitsimpuls in organisatorische zin:

- zorg voor doorontwikkeling van gemeentelijke brandweerkorpsen op de elementen van de veiligheidsketen en verwevenheid in de gemeentelijke organisatie (de tijden van kneuterigheid behoren tot het verleden!);
- veranker de brandwerven binnen het integrale veiligheidsbeleid en breng deze, samen met alle andere veiligheidsvelden, in één Programma Veiligheid onder.

De afwegingen hierbij vindt u in ons essay in de hoofdstukken 5 t/m 8 en 10. Lees ons essay met kritische blik. Kies uw eigen werkelijkheid. Wat ons betreft: ga èn voor adequate hulpverleningsregio's èn voor lokale integrale veiligheid.

De voormalige **Visiegroep Veiligheid Lokaal**

Zie de colofon op pagina 69 van het essay voor namen, intenties en verantwoording.

NB 1. Essay en brief zijn te downloaden op de website www.veiligheidlokaal.nl waar u ook vele interessante en relevante documenten kunt vinden. Overigens bevelen wij u aan een bezoek te brengen aan de website voor de belangenvereniging voor Brandweer Vrijwilligers in oprichting. Zie www.brandweervrijwilligers.nl

NB 2. Meerdere exemplaren kunnen worden besteld. Instructies daarvoor op de website www.veiligheidlokaal.nl. Zeker de moeite waard om al de brandweervrijwilligers, beroeps- en kantoorpersoneel een eigen exemplaar aan te bieden. Het is de eerste publicatie die breed inzicht geeft in het vak dat wij zo graag uitoefenen.

⁵ Klaas Salverda, "Ministerie van veiligheid maakt land stuk veiliger", VNG Magazine, Den Haag, 22 december 2006. Peter van Heemst, fractievoorzitter PvdA Rotterdam, stelt in het debat met Professor Muller, COT/Universiteit Leiden, dat inhoud belangrijker is dan vorm, vraagt zich daarbij hardop af welke winst centralisering van veiligheid anders op gaat leveren dan het risico van grote bureaucratisering en afstand van de problemen in wijk en buurt. Hij stelt dat juist de kracht zou moeten liggen op integratie en het leggen van verbindingen tussen maatschappelijke sectoren.

⁶ Professor mr. D.J. Elzinga, "Veiligheidsregio's nadelig voor lokale autonomie", Binnenlands Bestuur, 6 augustus 2004.

⁷ Klaas Salverda, "Ter Horst botst met Christenunie over regionale brandweer", VNG Magazine, Den Haag, 4 mei 2007.

LET OP:

**Deel document/Bijlage(n)
niet meegescand**

(voor eventuele toelichting: zie memo)